

Казки про птахів

Дарунки з трьох зернин

ДАРУНКИ З ТРЬОХ ЗЕРНИН

В одному селі жив великий дідич. Мав стільки полів, лісів, худоби і всілякого добра, що навіть цісар йому заздри́в. А у того дідича служив бідний чоловік Максим. Слуга мав хатку з одним вікном. Вітер зірвав з покрівлі соломку, і, коли йшов дощ, вода текла по стінах. У хатині жила й Максимова родина. Родина немаленька, а їсти було нічого. Настала весна. Треба щось посіяти, а в мішку ні зернини. Жінка сумує, плаче. — Люди вже позасівали, а в нас іще й не орано. Роби щось, чоловіче, бо не доживем до другого року. — Не журися, — відповів Максим, — я піду до дідича і попрошу, аби позичив нам хоч трохи насіння. Засіємо, і на другий рік у нас буде своє. — Ну, йди, не чекай. Пішов Максим до дідича. Став перед порогом і каже: — Так і так, світлий пане, не маю чим засіяти свій кавалок поля. Дайте мені хоч трохи насіння, аби мої діти не повмирали з голоду. Дідич витріщився на нього й закричав: — Аби мати — треба робити! — Та я роблю у вас день і вночі! — Ти, лайдаку, не кажи мені дурниць! Опустив Максим голову і пішов додому. Розповів жінці, що йому дідич відповів. Надворі сонечко гріє. Пташки з теплих країв прилетіли, всюди весело. А Максим сидить зі своєю жінкою на призьбі й сумує, бо діти ходять голодні та слабі, як мухи. Раптом до Максимової хатки прилетіли дві ластівки і почали ліпити під стріхою гніздечко. Максим уздрів їх і сказав: — Бідні ластівочки, нащо ви ліпите гніздечко під такою дрантивою стріхою? Та ж як піде дощ, то вам дітей затопить. Та ластівки не розуміли людської мови. А якщо й розуміли, то мовчали. Зліпили гніздечко, виклали пір'ячком, знесли яєчок і висиділи зграйку маленьких пташенят. Коло хати Максима стало так весело, що душа раділа. Але одного разу звідкись явився страшний змій, який почав тягнутись до ластів'ячого гніздечка. Діти заверещали: — Тату, до наших ластів'ят лізе якийсь змій! Максим вибіг надвір, схопив довбню, і почалася бійка не на життя, а на смерть. Гепав змія по хребті, поки його не переламав. Змія ледве відповз і сконав у темному яру. Трьох ластів'ят страшний змій схопив, а четверте пташеня вдалося врятувати. Але і з ним сталася біда: йому під час бійки поранили ніжку. Максим забрав пташечку до хати, діти її дозирали, годували. Коли могла уже літати, випустили на волю, аби шукала своїх маму й тата. Минуло літо, і настала осінь. Ластівки полетіли у вирій. Усю землю завіяло снігом. Та минула і зима, пташки вернулися додому, до своїх гніздечок. У Максимовій хаті злидні так розсілися, що не дають дихати. Та ось одна ластівочка ударила крильцем у шибку. Максим вийшов надвір і спитав: — Чого ти хочеш, дорога пташино? Ластівочка поклала йому на долоню якесь зеренце і прошебетала: — Посій перед дверима. Через якусь хвилину прилетіла знову. Поклала на долоню друге зеренце: — Посій перед вікном. Фуркнула й вернулася з третім зеренцем: — Посій коло криниці. Максим красно подякував їй і зробив так, як вона сказала. Посіяв три зернини, почав чекати врожаю. Другого дня вранці діти повставали й повибігали на сонечко. Але скоро вернулися в хату, гейби перелякані. — Тату, у нас коло хати щось таке дивне виросло, ой-йой-йой! — Ви ще спите навстоячки? — Ні, тату, подивіться. Вийшов Максим і бачить — перед порогом, під вікном і коло криниці три величезних гарбузи. Схотів підняти, але де там! — треба силу велета. Гарбузи уже достигли, блищали, як сонечко. — Жінко, ану, розпалюй у печі вогонь, — втішився Максим. — Звари на обід гарбузяної каші. Закотив гарбуз до хати і нагострив ніж. Коли розрізав на дві половини, то очам не повірив: там був білий хліб, калачі, бринза, м'ясо, ковбаса, солонина — варене, смажене, солодке, квасне й гірке... Максим викладав те добро на стіл, а в гарбузі нічого не зменшувалося. Як поїли добре, жінка накрила чарівний гарбуз білим рушником. А Максим вкотив до хати другого. Розрізав його на дві половини, а там таке убрання, що і найбільші пани подібного не бачили: шовкові сорочки, новенькі черевики, всілякі спідниці, намиста, коралі. Було все, чого бажав Максим, його жінка й діти. Жінка від утіхи аж заплакала й накрила той гарбуз найфайнішою скатертиною. Максим вкотив до хати і третій гарбуз. Розрізав і злякався: з нього висипалася ціла купа золота. Накидав повну скриню золотих, і жінка накрила гарбуз полотном. — Тепер ви,

діточки мої, не будете вже голодувати, а я не буду кланятися захланному дідичеві,— каже весело Максим. Він файно вбрав своїх дітей, жінку і сам ходив по селу, як газда, а не як жебрак. Через кілька днів став будувати собі хату. Люди здивувалися, що в бідного Максима з'явилися такі гаразди. Хтось розповів дідичеві. Прийшов пан та й питає: — Скажи мені, Максиме, звідки в тебе багатство? Максим відповів: — Я, пане, не краду, і на мене ніхто не робив. Все, бачите, принесла мені мала ластівка.— І розповів, що з ним було. Дідич вислухав Максима і пішов до палацу. Його мучило бажання розбагатіти ще більше. Зліпив під карнизом ластів'яче гніздо і почав загулювати пташок. І якось так сталося, що дві ластівки дали себе загулити: залетіли в те гніздо, нанесли яечка й сіли висиджувати їх. Як ластів'ята вивелися й трохи підросли, дідич почав визирати змія. Але змії не приходив. Це дуже злило дідича: пташки от-от вилетять, тоді їх не зловиш! Одного разу він приклав драбину, виліз до гнізда. Сам за змія побив ластів'ят, а одному з них поранив ніжку. Забрав ту пташку до палацу, дозирав ціле літо. А восени випустив, аби собі летіла у вирій. Минули осінь і зима. Настала весна. З теплих країв вернулися пташки. До вікна палацу підлетіла ластівка. Дідич вибіг надвір і спитав її: — Який подарунок ти принесла мені, ластівочко? Вона дала три зеренця і прошебетала: — Посієш перед дверима, під вікном і коло криниці. — Дякую тобі, пташечко. Тепер я стану багатшим від самого цісаря! Дідичеві вирости так само три величезні гарбузи. Узяв барду, вдарив по одному і розрізав на дві половини. А звідти несподівано вилетіла хмара сарани. Кинулася на його лани і з'їла все, що там росло. Розтяв другий гарбуз. Звідти вибухнув вогонь. Спочатку загорівся дідичів палац, а потім весь маєток. Третього гарбуза не встигли і розрізати. Люди кажуть, що в ньому є кублице гадюк, які вилізуть тоді, коли дідич вернеться й захоче знову панувати. А Максим ще довго жив і не журився.